

Czwartek, 10 czerwca 2021 r.

P9_TA(2021)0290

Sytuacja na Sri Lance, w szczególności aresztowania na mocy ustawy o zapobieganiu terroryzmowi**Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 10 czerwca 2021 r. w sprawie sytuacji na Sri Lance, w szczególności aresztowań na mocy ustawy o zapobieganiu terroryzmowi (2021/2748(RSP))**

(2022/C 67/12)

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoje wcześniejsze rezolucje w sprawie Sri Lanki,
  - uwzględniając sprawozdanie Biura Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Praw Człowieka z 9 lutego 2021 r. pt. „Promowanie pojednania, odpowiedzialności i praw człowieka na Sri Lance”,
  - uwzględniając rezolucję Rady Praw Człowieka ONZ z 23 marca 2021 r. pt. „Promowanie pojednania, odpowiedzialności i praw człowieka na Sri Lance”,
  - uwzględniając rozporządzenia nr 01 z 2021 r. opublikowane 12 marca 2021 r. na mocy lankijskiej ustawy o zapobieganiu terroryzmowi,
  - uwzględniając sprawozdanie specjalnej sprawozdawczynie ONZ ds. promocji oraz ochrony praw człowieka i podstawowych wolności podczas zwalczania terroryzmu z 14 grudnia 2018 r. na temat wizyty na Sri Lance,
  - uwzględniając oświadczenie wysokiej komisarz ONZ ds. Praw Człowieka Michelle Bachelet z 24 lutego 2021 r. w sprawie Sri Lanki,
  - uwzględniając sprawozdanie końcowe przedstawione w styczniu 2020 r. przez unijną misję obserwacji wyborów prezydenckich na Sri Lance, które odbyły się 16 listopada 2019 r.,
  - uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka z 1948 r.,
  - uwzględniając Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych z 1966 r.,
  - uwzględniając unijny ogólny system preferencji taryfowych plus (GSP+), specjalny program zachęt, którego beneficjentem jest Sri Lanka,
  - uwzględniając art. 144 ust. 5 i art. 132 ust. 4 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że na Sri Lance przez dziesięciolecia trwała wyniszczająca wojna domowa – zakończona w 2009 r. – podczas której obie strony dopuściły się poważnych naruszeń praw człowieka;
- B. mając na uwadze, że sytuacja w zakresie praw człowieka na Sri Lance stale się pogarsza, a nowy rząd szybko wycofuje się z ograniczonych postępowych reform wprowadzonych przez poprzednie administracje; mając na uwadze, że przestrzeń, w której mogą działać w tym kraju społeczeństwo obywatelskie i niezależne media, szybko się kurczy;
- C. mając na uwadze, że od 1979 r. obowiązuje na Sri Lance kontrowersyjna ustawa o zapobieganiu terroryzmowi, która daje policji szerokie uprawnienia do przeszukiwania, aresztowania i przetrzymywania podejrzanych osób cywilnych; mając na uwadze, że z powodu szerokich uprawnień przewidzianych w ustawie o zapobieganiu terroryzmowi można postawić spójne i uzasadnione zarzuty tortur i wykorzystywania seksualnego, wymuszania zeznań i systematycznego odmawiania rzetelnego procesu sądowego;
- D. mając na uwadze, że w najnowszym sprawozdaniu w sprawie Sri Lanki wysoka komisarz ONZ ds. praw człowieka ponowiła apele o moratorium na stosowanie ustawy o zapobieganiu terroryzmowi jako podstawy nowych aresztowań do czasu zastąpienia tego aktu przepisami zgodnymi z najlepszymi praktykami międzynarodowymi;

Czwartek, 10 czerwca 2021 r.

- E. mając na uwadze, że 9 marca 2021 r. rząd Sri Lanki wydał rozporządzenia nr 01 z 2021 r. rozszerzające ustawę o zapobieganiu terroryzmowi i dopuszczające m.in. dwuletni areszt bez procesu sądowego za wywołanie „niezgody religijnej, rasowej lub wspólnotowej”;
- F. mając na uwadze, że ustawa o zapobieganiu terroryzmowi jest systematycznie wykorzystywana jako podstawa arbitralnych aresztowań i zatrzymań muzułmanów i grup mniejszościowych na Sri Lance, m.in. Ahnafa Jazeema, 26-letniego nauczyciela muzułmańskiego i poety, oraz Hejaaza Hizbulla, znanego prawnika broniącego praw mniejszości i praworządności;
- G. mając na uwadze, że 19 maja 2017 r. Sri Lance ponownie przyznano szerokie preferencje taryfowe w ramach GSP+ pod warunkiem, że zmieni ustawę o zapobieganiu terroryzmowi i skutecznie wdroży 27 konwencji międzynarodowych, w tym konwencje dotyczące praw człowieka; mając na uwadze, że Unia Europejska wielokrotnie wyrażała zaniepokojenie ustawą o zapobieganiu terroryzmowi i zauważała, że Sri Lanka nie uchyliła tego aktu, mimo że się do tego zobowiązała;
- H. mając na uwadze, że 20 października 2020 r. parlament Sri Lanki przyjął 20. poprawkę do konstytucji, wzmacniającą władzę wykonawczą prezydenta;
- I. mając na uwadze, że prawie 12 lat od zakończenia wojny krajowe inicjatywy dotyczące rozliczalności i pojednania ciągle nie przynoszą rezultatów, co jeszcze bardziej utrwala bezkarność i pogłębia nieufność ofiar do systemu;
- J. mając na uwadze, że widać wyraźne oznaki przyspieszenia militaryzacji cywilnych funkcji rządu na Sri Lance; mając na uwadze, że od 2020 r. na kluczowe stanowiska administracyjne mianowano co najmniej 28 czynnych lub byłych pracowników wojska i wywiadu; mając na uwadze, że wśród mianowanych znajduje się co najmniej dwóch wysokich rangą urzędników wojskowych, którzy według sprawozdania ONZ byli zamieszani w domniemane zbrodnie wojenne i zbrodnie przeciwko ludzkości popełnione w ostatnich latach konfliktu; mając na uwadze, że wielu podejrzanych przetrzymywanych w areszcie policyjnym oraz więźniów w kompleksach więziennych Sri Lanki zostało zabitych; mając na uwadze, że ostatnie przypadki to zgony w areszcie policyjnym w maju 2021 r.; mając na uwadze, że w listopadzie 2020 r. 11 osadzonych w więzieniu w Maharze zginęło, a 117 innych zostało rannych, gdy strażnicy otworzyli ogień, aby opanować bunt z powodu warunków związanych z pandemią COVID-19;
- K. mając na uwadze, że w 2019 r. władze Sri Lanki wydały wyroki śmierci za przestępstwa związane z narkotykami, pomimo moratorium na stosowanie kary śmierci obowiązującego w tym kraju od 1976 r.;
1. wyraża głęboką troskę z powodu niepokojącej drogi, którą podąża Sri Lanka w kierunku nowych poważnych naruszeń praw człowieka, co opisano w najnowszym sprawozdaniu ONZ na temat tego kraju, gdzie wśród wczesnych znaków ostrzegawczych wymieniono postępującą militaryzację cywilnych funkcji rządu, cofnięcie ważnych gwarancji konstytucyjnych, polityczne blokowanie rozliczalności, wyłączającą retorykę, zastraszanie społeczeństwa obywatelskiego oraz wykorzystywanie przepisów antyterrorystycznych;
  2. ponownie wyraża stanowczy sprzeciw wobec dalszego stosowania obecnej ustawy o zapobieganiu terroryzmowi; wzywa władze Sri Lanki, aby wywiązały się z obietnicy zmiany i uchylecia tego aktu i zastąpienia go przepisami zgodnymi z najlepszymi praktykami międzynarodowymi; wzywa do natychmiastowego zawieszenia przepisów o deradykalizacji;
  3. wskazuje, że rozporządzenia nr 01 z 2021 r. nie przewidują gwarancji proceduralnych dla osób pozbawionych wolności określonych w art. 9 Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych oraz że naruszają one lankijskie gwarancje konstytucyjne zapisane w art. 13 konstytucji Sri Lanki; przypomina, że w przeszłości w ośrodkach deradykalizacji, resocjalizacji i reintegracji, regulowanych podobnymi przepisami, dochodziło powszechnie do poważnych naruszeń praw człowieka, takich jak tortury i inne złe traktowanie, w tym przemoc na tle seksualnym i płciowym;
  4. wyraża głębokie zaniepokojenie arbitralnymi aresztowaniami i przetrzymywaniem osób na podstawie ustawy o zapobieganiu terroryzmowi bez rzetelnego procesu sądowego i dostępu do wymiaru sprawiedliwości, m.in. działaczy społeczeństwa obywatelskiego, prawników, pisarzy i poetów, np. Hejaaza Hizbulla i Ahnafa Jazeema; z zaniepokojeniem odnotowuje zatrzymanie Shaniego Abeysekary, byłego dyrektora Departamentu Dochodzeń Karnych; wzywa rząd Sri Lanki, aby natychmiast zapewnił zatrzymanym rzetelny proces sądowy pod ważnymi zarzutami, a w przypadku braku zarzutów – aby ich bezwarunkowo uwolnił;
  5. ubolewa nad ciągłą dyskryminacją i przemocą wobec mniejszości i społeczności religijnych i etnicznych na Sri Lance, w tym muzułmanów, hinduistów, Tamilów i chrześcijan; wzywa rząd Sri Lanki, aby jednoznacznie potępił mowę nienawiści, podżeganie do przemocy i dyskryminację grup religijnych lub etnicznych w kraju oraz pociągnął do odpowiedzialności winnych takich podziałów, w tym w rządzie i wojsku;

Czwartek, 10 czerwca 2021 r.

6. odnotowuje przyjęcie 20. poprawki do konstytucji i wyraża poważne obawy dotyczące wynikającego z niej ograniczenia niezawisłości wymiaru sprawiedliwości i kontroli parlamentarnej oraz nadmiernej koncentracji władzy przez urząd prezydenta;
7. z zaniepokojeniem odnotowuje niedawny projekt rządu Sri Lanki dotyczący przyjęcia nowych przepisów o dezinformacji, mimo że organizacje społeczeństwa obywatelskiego wyrażają obawy o ograniczenie wolności wypowiedzi; wzywa platformy internetowe do podjęcia proaktywnych kroków w celu ograniczenia rozpowszechniania mowy nienawiści i dezinformacji w internecie w językach syngaleskim i tamilskim;
8. wyraża zaniepokojenie, że przepisy lankijskiego kodeksu karnego, zwłaszcza sekcje 365, 365A i 399, interpretowano w sposób penalizujący osoby o różnych orientacjach seksualnych i tożsamościach płciowych;
9. wzywa Komisję, aby pilnie oceniła finansowanie projektu Biura Narodów Zjednoczonych ds. Narkotyków i Przystępczości i Interpolu dotyczącego wsparcia walki z terroryzmem na Sri Lance, ponieważ w tym kraju walka z terroryzmem bywa wykorzystywana jako pretekst do prześladowania członków grup etnicznych i religijnych oraz społeczeństwa obywatelskiego, w tym obrońców praw człowieka; wzywa delegaturę UE na Sri Lance i reprezentacje państw członkowskich do zwiększenia wsparcia dla społeczeństwa obywatelskiego, zwłaszcza obrońców praw człowieka, obrońców środowiska i dziennikarzy;
10. podkreśla, jak ważne jest, by proces pojednania narodowego stał się przedmiotem niezbędnej uwagi i przyniósł konkretne wyniki, w tym pociągnięcie do odpowiedzialności winnych wymuszonych zaginięć i zbrodni; wyraża ubolewanie z powodu wycofania się Sri Lanki ze zobowiązań podjętych wobec Rady Praw Człowieka ONZ w kontekście patronowania przez nią rezolucji z 14 października 2015 r. zatytułowanej „Propagowanie pojednania, odpowiedzialności i praw człowieka na Sri Lance” i zachęca ten kraj do ponownego nawiązania współpracy z Radą, która ma zasadnicze znaczenie dla przywrócenia stosunków ze społecznością międzynarodową i procesu pojednania narodowego między różnymi społecznościami syngaleskimi, tamilskimi, mużułmańskimi, hinduistycznymi i chrześcijańskimi;
11. wzywa rząd Sri Lanki, aby zapobiegł utrudnianiu dochodzenia i ewentualnym prześladowaniom członków sił bezpieczeństwa oskarżonych o poważne naruszenia praw człowieka; nalega na przeprowadzenie dochodzenia w sprawie zarzutów dotyczących poważnych naruszeń praw człowieka i zbrodni wojennych popełnionych podczas wojny domowej przez wysokich rangą przedstawicieli wszystkich stron; zwraca się do rządu Sri Lanki, aby zaprzestał powoływania obecnych i byłych dowódców wojskowych, którzy dopuścili się tych naruszeń, na wysokie stanowiska rządowe;
12. wzywa do przeprowadzenia rygorystycznego, bezstronnego i pełnego dochodzenia dotyczącego zamachów bombowych w Niedzielę Wielkanocną 2019 r. zgodnie z międzynarodowymi standardami prawnymi; wzywa ponadto do szybkiego postawienia przed sądem osób, wobec których istnieją dowody winy, oraz do uwolnienia osób, w odniesieniu do których nie ma wystarczających dowodów;
13. przypomina, że system GSP Plus oferuje zachęty polegające na lepszym dostępie do rynku UE dla eksporterów, w zamian za dalsze postępy w pełnym wdrażaniu tych konwencji; przypomina, że jednym z kluczowych zobowiązań Sri Lanki było pełne dostosowanie jej ustawodawstwa antyterrorystycznego do międzynarodowych konwencji dotyczących praw człowieka w celu zapewnienia korzystnych stosunków handlowych w ramach GSP Plus; przypomina konsekwencje przewidziane w rozporządzeniu GSP⁽¹⁾, o ile niezbędne reformy w zakresie praw człowieka wciąż nie zostaną przyjęte i wdrożone, abuzywnie przepisy – uchylone, a spirala przemocy – przerwana;
14. podkreśla, że system GSP Plus zaofiarowany Sri Lance wniósł znaczny wkład w gospodarkę kraju – wartość eksportu do UE wzrosła do 2,3 mld EUR, a UE stała się drugim co do wielkości rynkiem eksportowym Sri Lanki; zwraca uwagę na bieżące monitorowanie kwalifikowalności Sri Lanki do statusu GSP Plus i podkreśla, że utrzymanie preferencji handlowych GSP Plus nie jest automatyczne; wzywa Komisję i Europejską Służbę Działań Zewnętrznych (ESDZ), aby należycie uwzględniły bieżące wydarzenia podczas przeglądu kwalifikowalności Sri Lanki do uzyskania statusu GSP Plus; wzywa Komisję i ESDZ, aby wykorzystały status GSP Plus jako narzędzie dźwigni, aby wymóc na Sri Lance postępy w realizacji zobowiązań w zakresie praw człowieka, oraz zażądały uchylecia lub zastąpienia ustawy o zapobieganiu terroryzmowi, uważnie sprawdziły, czy istnieją wystarczające powody do wszczęcia w ostateczności procedury tymczasowego wycofania tego statusu i wynikających z niego korzyści, a także jak najszybciej przedstawiły Parlamentowi sprawozdanie w tej sprawie;

(¹) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 978/2012 z dnia 25 października 2012 r. wprowadzające ogólny system preferencji taryfowych, Dz.U. L 303 z 31.10.2012, s. 1.

Czwartek, 10 czerwca 2021 r.

15. z niepokojem odnotowuje wpływ pandemii COVID-19 na przestrzeganie praw pracowniczych w tym kraju; wzywa rząd Sri Lanki do pełnej współpracy z Międzynarodową Organizacją Pracy (MOP), aby wzmocnić prawa pracownicze osób zatrudnionych w fabrykach, w tym warunki BHP dla pracowników zakładów odzieżowych w specjalnych strefach handlu; wzywa rząd Sri Lanki do skutecznego wdrożenia i udoskonalenia krajowej polityki na rzecz eliminacji pracy dzieci; wzywa władze Sri Lanki do przyjęcia norm pracy i podręcznika stosunków pracy rady inwestycyjnej Sri Lanki, aby dostosować je do standardów międzynarodowych, zwłaszcza konwencji MOP nr 87 i 98;
  16. przypomina, że Unia Europejska zdecydowanie sprzeciwia się stosowaniu kary śmierci we wszystkich przypadkach i bez wyjątków; z zadowoleniem przyjmuje obowiązujące od dawna moratorium na stosowanie kary śmierci; wzywa rząd do zniesienia najwyższego wymiaru kary;
  17. z zadowoleniem przyjmuje wcześniejsze wsparcie UE dla wysiłków na rzecz pojednania i podkreśla gotowość UE do wspierania w nich Sri Lanki;
  18. wyraża zaniepokojenie rosnącą rolą i ingerencją Chin na Sri Lance;
  19. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, wiceprzewodniczącemu Komisji / wysokiemu przedstawicielowi Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, specjalnemu przedstawicielowi UE ds. praw człowieka, sekretarzowi generalnemu ONZ, Radzie Praw Człowieka ONZ oraz rządowi i parlamentowi Sri Lanki.
-